

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 5918
U Luxembourggu 3. svibnja 2018.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-207/16
Ministerio Fiscal

Nezavisni odvjetnik Saugmandsgaard Øe predlaže Sudu da odluči da čak kaznena djela koja nisu osobito teška mogu opravdati pristup osnovnim metapodacima elektroničkih komunikacija pod uvjetom da taj pristup ne podrazumijeva ozbiljno ugrožavanje privatnosti

U okviru istrage o razbojništvu kojim su otuđeni novčanik i mobilni telefon, španjolska pravosudna policija zatražila je od istražnog suda da joj dopusti pristup podacima za identificiranje korisnikâ telefonskih brojeva aktiviranih putem otuđenog telefona u razdoblju od 12 dana od datuma razbojništva. Istražni sud odbio je taj zahtjev uz posebno obrazloženje da činjenice koje su dovele do kaznene istrage ne čine „teško” kazneno djelo – tj., prema španjolskom pravu, kazneno djelo kažnjivo kaznom zatvora duljom od pet godina – a pristup podacima za identificiranje u Španjolskoj je naime moguć samo za tu vrstu djela. Ministerio Fiscal (španjolsko Državno odvjetništvo) podnijelo je žalbu protiv te odluke pred Audiencia Provincial de Tarragona (Provincijski sud u Tarragoni, Španjolska).

Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama¹ propisuje da države članice mogu ograničiti prava građana ako takvo ograničenje čini mjeru koja je nužna, prikladna i proporcionalna u demokratskom društvu, radi zaštite nacionalne sigurnosti, obrane i javne sigurnosti ili s ciljem sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela odnosno neovlaštene uporabe elektroničkog komunikacijskog sustava.

U svojim presudama Digital Rights² i Tele2 Sverige³ Sud se koristio pojmom „teška kaznena djela” kako bi ocijenio legitimnost i proporcionalnost miješanja u pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života kao i u pravo na zaštitu osobnih podataka, pri čemu su ta dva prava ugrađena u Povelju Europske unije o temeljnim pravima.

Audiencia Provincial de Tarragona navodi da je, nakon što je istražni sud donio odluku, španjolski zakonodavac uveo dva alternativna kriterija za utvrđivanje stupnja težine kaznenog djela u vezi s kojim je dopušteno zadržavanje osobnih podataka i davanje pristupa tim podacima. Prvi kriterij je

¹ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL 2002., L 201, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL 2009., L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224. i ispravci SL 2017., L 162, str. 56. i SL 2018., L 174, str. 11.)

² Presuda od 8. travnja 2014., Digital Rights Ireland i dr. (C-293/12 i C-594/12, vidjeti CP br. 54/14). U toj presudi Sud je proglasio nevaljanom Direktivu 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ (SL 2006., L 105, str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 30.)

³ Presuda od 21. prosinca 2016., Tele2 Sverige i Watson i dr. (C-203/15 i C-698/15, vidjeti CP br. 145/16). U toj presudi Sud je presudio da se pravu Unije protivi, s *jedne strane*, „nacionalni propis koji u cilju borbe protiv kriminaliteta određuje opće i neselektivno zadržavanje svih podataka o prometu i lokaciji svih pretplatnika i registriranih korisnika u pogledu svih sredstava elektroničke komunikacije” i, s *druge strane*, „nacionalni propis kojim se uređuje zaštita i sigurnost podataka o prometu i lokaciji i osobito pristup nadležnih nacionalnih tijela zadržanim podacima kad svrha tog pristupa u okviru borbe protiv kriminaliteta nije ograničena na borbu protiv teških kaznenih djela, kad se navedeni pristup ne podvrgava prethodnom nadzoru suda ili neovisnog upravnog tijela i kad nije propisano da se predmetni podaci zadržavaju na području Unije”.

materijalni i odnosi se na terorizam i kaznena djela počinjena u sklopu kriminalne organizacije. Drugi je formalni normativni kriterij, koji propisuje donji prag od tri godine zatvora. Španjolski sud navodi da taj prag može obuhvatiti veliku većinu kaznenih kvalifikacija. Audiencia Provincial de Tarragona prema tome pita Sud o određivanju praga težine kaznenih djela na temelju kojeg ograničavanje temeljnih prava može biti opravdano, uzimajući u obzir gore navedene presude, prilikom pristupa nadležnih tijela osobnim podacima koje čuvaju pružatelji usluga elektroničkih komunikacija.

U svojem današnjem mišljenju nezavisni odvjetnik Henrik Saugmandsgaard Øe najprije utvrđuje da mjera poput one koju traži pravosudna policija u ovom predmetu čini miješanje u pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života kao i u pravo na zaštitu osobnih podataka. Međutim, nezavisni odvjetnik smatra da je, **u presudama Digital Rights i Tele2, Sud uspostavio korelacijsku vezu između težine utvrđenog miješanja i težine razloga kojim se ono može opravdati.** Tako, kako bi se moglo, u stadiju opravdavanja takvog miješanja, zahtijevati da postoji „teško kazneno djelo” koje omogućuje odstupanje od načela povjerljivosti elektroničkih komunikacija, potrebno je da **miješanje bude teško. Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, taj ključni element nedostaje u ovom slučaju.**

Nezavisni odvjetnik dodaje da se narav miješanja u pitanju u ovom predmetu razlikuje od miješanja na koje se odnose dvije gore navedene presude. **Riječ je naime o ciljanoj mjeri** koja ide za mogućnošću pristupa nadležnih tijela za potrebe kaznene istrage podacima koje u komercijalne svrhe čuvaju pružatelji usluge, a koja se odnosi jedino na identitet (prezime, ime i eventualno adresu) ograničene kategorije pretplatnika ili korisnika određenog komunikacijskog sredstva, odnosno na one čiji je telefonski broj aktiviran putem mobilnog telefona čije je otuđenje predmet istrage, **i to tijekom ograničenog razdoblja**, tj. dvanaestak dana. **Nezavisni odvjetnik smatra da su potencijalno štetni učinci, za osobe na koje se odnosi predmetni zahtjev za pristup, istodobno umjereni i ograničeni**, s obzirom na to da traženi podaci nisu namijenjeni otkrivanju široj javnosti i da je mogućnost pristupa dana policijskim tijelima ograničena postupovnim jamstvima jer je ona predmet sudskog nadzora. **Posljedično, miješanje do kojeg dovodi pružanje tih podataka o osobnom identitetu nije osobito teške naravi** s obzirom na to da, u tim posebnim okolnostima, takvi podaci ne utječu izravno i izrazito na intimnost privatnog života osoba u pitanju.

Nezavisni odvjetnik navodi da se prema Direktivi odstupanje od načela povjerljivosti elektroničkih komunikacija može opravdati ciljem od općeg interesa u sprečavanju i progonu *kaznenih djela*, pri čemu njihova narav nije precizirana. Stoga nije nužno da se kaznena djela koja opravdavaju predmetnu ograničavajuću mjeru mogu kvalificirati kao „teška” u smislu presuda Digital Rights i Tele2. Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, **samo kada je pretrpljeno miješanje osobito teško, i sama kaznena djela koja mogu opravdati takvo miješanje moraju imati osobitu težinu. Nasuprot tomu, u slučaju miješanja koje nije teško (tj. kada podaci čije se otkrivanje traži ne dovode do teškog ugrožavanja privatnosti), čak kaznena djela koja nisu osobito teška mogu opravdati takvo miješanje (odnosno pristup traženim podacima).**

Točnije, nezavisni odvjetnik smatra da se **pravu Unije ne protivi to da nadležna tijela mogu imati pristup podacima za identificiranje koje drže pružatelji usluga elektroničkih komunikacija kada ti podaci omogućuju pronalaženje navodnih počinitelja kaznenog djela koje nije teško. Nezavisni odvjetnik zaključuje da, s obzirom na Direktivu, mjera koju pravosudna policija u ovom predmetu traži podrazumijeva miješanje u temeljna prava zajamčena Direktivom i Poveljom koje ne doseže dovoljan stupanj težine da bi takav pristup bio ograničen na slučajeve u kojima je kazneno djelo o kojem je riječ teške naravi.**

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Nancho Nanchev ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106